

Молодь і ринок

ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 5 (225) травень 2024

Видається з лютого 2002 року

УДК 051 Журнал “Молодь і ринок” внесений до переліку наукових фахових видань України (категорія “Б”) у галузі педагогічних наук: 011 – Освітні педагогічні науки, наказ Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 № 886 (додаток 4). Спеціальності: 012 – Дошкільна освіта; 013 – Початкова освіта; 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями); 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями); 016 – Спеціальна освіта, наказ МОН України від 24.09.2020 № 1188 (додаток 5).

Засновник і видавець: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Україна, 82100, Львівська область, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24
Видання зареєстровано Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення.
Рішення Національної ради від 26.10.2023 № 1155, ідентифікатор медіа R30-01827

ISSN 2308-4634 (Print) “Молодь і ринок” індексується у таких базах даних: Google Scholar; Polish Scholarly Bibliography (PBN); **ERIH PLUS**; **Index Copernicus** (ICV 2018: 80.20; ICV 2019: 85.80; ICV 2020: 82.12; ICV 2021: 85.55; ICV 2022: 80.94)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2617-0825.5/225.2024>

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор: Микола ГАЛІВ – *д.пед.н., проф., Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка*

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Іван БАХОВ – *д.пед.н., проф., Міжрегіональна академія управління персоналом*

Наталія БИШЕВЕЦЬ – *к.пед.н., Національний університет фізичного виховання і спорту України*

Галина БЛАВИЧ – *д.пед.н., проф., ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”*

Ірина ЗВАРИЧ – *д.пед.н., проф., Київський національний торговельно-економічний університет*

Микола ПАНТЮК – *д.пед.н., проф., Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка*

Тетяна ПАНТЮК – *д.пед.н., проф., Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка*

Лукаш ТОМЧИК – *д.соц.н. (педагогіка), Педагогічний університет в Кракові, Польща*

Надія Лаура СЕРДЕНЦЮК – *к.пед.н., Сучавський університет імені Штефана чел Маре (м. Сучава, Румунія)*

Даніель УОЛЛЕР – *д.філос.н., Університет Центрального Ланкаширу (м. Престон, Великобританія)*

Марія ЧЕПІЛЬ – *д.пед.н., проф., академік АНВО України, Заслужений діяч науки і техніки України, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка*

Сергій ШАРОВ – *к.пед.н., Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

Олександра ЯНКОВИЧ – *д.пед.н., проф., Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка; д.таблїт., проф., Куявсько-Поморська Академія (м. Бидгощ, Польща)*

Адреса редакції: Україна, 82100, Львівська область, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24

Тел. +38 (068) 502-45-49; e-mail: molodirynok@gmail.com; веб-сайт: <http://mir.dspu.edu.ua>

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету
(протокол № 5 від 30.05.2024)

Посилання на публікації “Молодь і ринок” обов’язкові

Редакція зберігає за собою право скорочувати і виправляти матеріали. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції.

За достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, статистичних даних та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Youth & market

MONTHLY SCIENTIFIC-PEDAGOGICAL JOURNAL

No. 5 (225) May 2024

Published since February 2002

UDC 051 The journal “Youth and market” is included into the list of scientific professional publications of Ukraine (**category “B”**) in the field of pedagogical sciences: 011 – Educational, pedagogical sciences, the order of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 02.07.2020 No. 886 (Appendix 4). Specialties: 012 – Preschool education; 013 – Primary education; 014 – Secondary education (due to subject specializations); 015 – Professional education (according to specializations); 016 – Special education, order of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 09.24.2020 No. 1188 (Appendix 5).

Founder and published: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
Ivan Franko Str., 24, Drohobych, Lviv Region, Ukraine, postal code 82100
Edition is registered in the National Council of Ukraine for Television and Radio Broadcasting.
Decision of the National Council dated 26.10.2023 No. 1155, **media identifier R30-01827**

ISSN 2308-4634 (Print) “Youth and market” is indexed in such databases: Google Scholar; Polish Scholarly Bibliography (PBN); **ERIH PLUS**; **Index Copernicus** (ICV 2018: 80.20; ICV 2019: 85.80; ICV 2020:82.12; ICV 2021: 85.55; ICV 2022: 80.94)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2617-0825.5/225.2024>

EDITORIAL BOARD

Head editor: Mykola HALIV – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*

EDITORIAL BOARD MEMBERS

Ivan BAKHOV – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Interregional Academy of Personnel Management*

Nataliya BYSHEVETS – *Candidate of Pedagogic Sciences, National University of Physical Education and Sports of Ukraine*

Halyna BILAVYCH – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., SHEE “Vasyl Stefanyk Precarpathian National University”*

Iryna ZVARYCH – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Kyiv National University of Trade and Economics*

Mykola PANTYUK – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*

Tetyana PANTYUK – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*

Lukasz TOMCZYK – *Doctor of Social Sciences (Pedagogic), Pedagogical University of Cracow, Poland*

Nadia Laura SERDENCUC – *Candidate of Pedagogic Sciences, Stefan cel Mare University from Suceava (Romania)*

Daniel WALLER – *Doctor of Philosophy Sciences, University of Central Lancashire (Preston, UK)*

Mariya CHEPIL – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Academician of the Academy of Higher Education of Ukraine, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*

Sergii SHAROV – *Candidate of Pedagogic Sciences, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University*

Oleksandra YANKOVYCH – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University*

Editorial office: Ukraine 82100, Lviv region, Drohobych, Ivan Franko, 24 str,
Tel. +38 (068) 502-45-49; e-mail: molodirynok@gmail.com; website: <http://mir.dspu.edu.ua>

Recommended for publication by Academic Council of Drohobych State Pedagogical University
(protocol No. 5, 30.05.2024)

Links to the publication of “Youth and market” obligatory

Edition reserves the right to shrink and correct the matter. Articles signed by author express their own point of view.

Authors of publications are responsible for the accuracy of facts, quotations, private names, geographical names, statistics etc.

Молодь і ринок

№ 5 (225) травень 2024

ЗМІСТ

Вікторія Жигір, Сергій Онищенко Застосування активних методів навчання у викладанні дисциплін електроенергетичного циклу в закладах вищої освіти	7
Микола Галів Система середньої професійної освіти в Хорватії (1991–2023): реформування, проблеми і перспективи	12
Віта Хіміч, Ірина Квасниця, Наталія Демченко Формування педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури у процесі навчання спортивно-хореографічних дисциплін	21
Тетяна Пантюк, Олег Кекош Етнопедagogічні засади формування особистості у творчості письменників Закарпаття 20–30-х рр. XX ст.	26
Тетяна Цегельник, Ганна Захарова, Юлія Силенко Потенціал застосування цифрових технологій в освітньому середовищі ЗВО при підготовці майбутнього педагога	30
Оксана Карабін Теоретико-методологічні засади розвитку критичного мислення майбутніх учителів інформатики.....	34
Nataliia Kalashnik, Dmytro Kostenko Optimization of mastering language means of communication through interactive teaching methods	39
Тетяна Валько Психологічні аспекти сексуального виховання підлітків з інтелектуальними порушеннями в умовах сім'ї	50
Алла Кондратюк, Валентина Малик Застосування інноваційних освітніх технологій при викладанні іноземної мови для здобувачів вищої освіти	54
Ольга Ілішова, Володимир Товстоган, Євген Козлов Формування готовності майбутніх педагогів до проєктної діяльності як необхідна умова підвищення рівня професійної компетентності	61
Олександр Лішафай, Сергій Поляков, Кирило Хренов Особливості звукорежисерських практик у сучасному аудіовізуальному виробництві	66
Ігор Барба, Олег Барабаш, Антон Цвілій Новітні технології запису звуку, обробки вокалу та інструментального супроводу в створенні композиції сучасного музичного кліпу	72
Надія Бондарець, Василь Гуменчук, Владислав Петрик Гармонія та дисонанс: аналіз використання музичного супроводу для підсилення емоційного впливу у сучасному кінематографі	77
Євгенія Шуневич Специфіка прочитання канонічних текстів Богородичної тематики галицькими композиторами кінця XIX – початку XX ст.	83

**ПОТЕНЦІАЛ ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗВО ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА**

УДК 378

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.304926>

Тетяна Цегельник, доктор філософії, доцент,
доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Ганна Захарова, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри початкової освіти
Криворізького державного педагогічного університету

Юлія Силенко, аспірант ОНП
015 Професійна освіта (теорія та методика професійної освіти),
асистент кафедри педагогіки педагогічного факультету
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

**ПОТЕНЦІАЛ ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ
СЕРЕДОВИЩІ ЗВО ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА**

У статті авторами обумовлено сучасність та важливість адаптації сучасних фахівців до умов цифровізації ринку освітніх послуг, що зумовлено пандемією, а згодом і воєнним станом в Україні. Наголошено, що сучасні педагоги повинні адаптуватись до вимог сучасного освітнього простору, де оволодіння цифровими технологіями є стратегічними завданнями системи освіти та визначають інформаційно-цифрову компетентність. Зазначено, що в особистій практиці авторами застосовується цілий спектр цифрових технологій задля створення віртуального і фізичного контенту (Moodle, Google Class, Google Drive, LearningApps.org, Wordwall.net, Kahoot, MindMeister, Coggle, Miro, Padlet, MentiMeters, Worditout.com, Camva). Зазначені цифрові технології, як зазначається авторами, застосовуються на різних етапах діяльності, а також розвивають метанавички, що уможлиблює проектування змісту майбутньої освітньої діяльності.

Ключові слова: інформаційно-цифрова компетентність; медіаграмотність; цифрова грамотність; метанавички; зміст професійно-педагогічної підготовки майбутніх педагогів; відкрите освітнє середовище ЗВО; віртуальний та фізичний контент; інноваційне мислення; адаптація майбутніх педагогів до умов цифровізації.

Лім. 9.

Tetiana Tschelnyk, Doctor of Sciences (Philosophy), Associate Professor,
Associate Professor of the Special and Inclusive Education Department,
Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University

Hanna Zakharova, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor,
Associate Professor of the Primary School Education Department,
Kryvyi Rih State Pedagogical University

Yuliia Sylenko, Postgraduate Student of Educational and Scientific Program
015 Professional Education (Theory and Methods of Professional Education),
Assistant of the Pedagogy Department,
Faculty of Pedagogy,
Mykhaylo Drahomanov Ukrainian State University

**THE POTENTIAL OF THE APPLICATION OF DIGITAL TECHNOLOGIES
IN THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF THE INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION
IN THE TRAINING OF THE FUTURE TEACHER**

The article considers the potential of using a range of digital technologies in the educational environment of a higher education institution in the preparation of a future teacher. The authors determined the modernity and importance of the adaptation of modern specialists to the conditions of digitization of the educational services market, which was caused by the pandemic, and later by the state of war in Ukraine. It is emphasized that modern teachers must adapt to the requirements of the modern educational space, where the mastery of digital technologies is a strategic task of the education system in the conditions of digital transformation (which is determined by a number of regulatory and legal documents). The authors summarized that the content of the professional and pedagogical training of future teachers should form not only fundamental but also special (professional) knowledge, which will allow mastering the methodology of using digital technologies, tools, devices with the possibility of adaptation to market transformations based on their own qualifications and professional competence in conditions of formal, informal and informal education. One of the promising competencies is information-digital. This competence includes understanding the nature of information, the ability to effectively find, evaluate, process, create and communicate it using information and communication technologies, and have innovative thinking.

ПОТЕНЦІАЛ ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗВО ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

It is noted that the authors use a range of digital technologies in their personal practice to create virtual and physical content (Moodle, Google Class, Google Drive, LearningApps.org, Wordwall.net, Kahoot, MindMeister, Coggle, Miro, Padlet, MentiMeters, Worditout.com, Canva). The mentioned digital technologies, as noted by the authors, are used at various stages of activity – from lectures, seminars, practical, laboratory classes to the organization of independent and research work of students and are able to ensure the development of professional competence in future teachers, as well as develop meta-skills, which makes it possible to design the content of educational activities and the use of various technologies within the framework of an open educational environment in professional and pedagogical activities.

Keywords: *information and digital competence; media literacy; digital literacy; meta-skills; content of professional and pedagogical training of future teachers; open educational environment of a higher education institution; virtual and physical content; innovative thinking; adaptation of future teachers to digitalization conditions.*

Постановка проблеми дослідження. У сучасному світі, що характеризується трансформаційними змінами у зв'язку із урізноманітненням технологій та стрімким розвитком інформаційного суспільства, запровадження цифрових засобів в освітньо-науковий процес закладу вищої освіти (далі – ЗВО) стає необхідністю, а не просто варіантом модернізації. Студенти, що навчаються на педагога, зростають як майбутні фахівці в умовах цифровізації. Це зумовлює те, що інтеграція цифрових інструментів в освітній процес поліпшуватиме залучення та підвищуватиме мотивацію здобувачів освіти до оволодіння ними, що сприятиме розширенню професійно-особистісних можливостей фахівців, індивідуалізації та реалізації особистісних потреб й мотивів у навчанні. Натомість реалізація освітнього контенту засобами цифровізації дасть змогу сформувати у суб'єктів навчання відповідної цифрової компетентності та медіаграмотності.

Аналіз останніх публікацій та досліджень показує, що питання реформування вищої освіти та підготовки майбутніх педагогів у ЗВО ґрунтовно окреслюється у дослідженні О. Ісаєвої [3], Н. Лазаренко [5], О. Самойленко [7] та ін.; проблеми цифровізації змісту освіти розглядається у роботах Р. Гуревича, Л. Коношевського і Н. Опушко [2], Ю. Силенко [8] та ін. Розгляд інформаційно-цифрової компетентності як інструмента побудови професійного розвитку зосереджено у праці О. Барліт, В. Могілевської та О. Сібіль [1]; О. Сисоєвої [9] та інших. У студії В. Калініна та Л. Калініної [4] розглядається інформаційно-цифрова компетентність як ключова Нової української школи. Однак поза увагою науковців залишились питання розкриття комплексного розгляду потенціалу застосування цифрових технологій в освітньому середовищі ЗВО при підготовці майбутнього педагога.

Мета дослідження – розглянути потенціал застосування цифрових технологій в освітньому середовищі закладу вищої освіти при підготовці майбутнього педагога.

Виклад основного матеріалу. Процес цифрової трансформації у змісті підготовки пришвидшила пандемія Covid-19, а згодом воєнний стан в Україні зумовив перехід традиційного навчання на дистанційний режим, де для забезпечення та підтримки

рівня освіти всім працівникам (професорсько-викладацькому складу) та здобувачам освіти треба було опанувати нові цифрові технології й інструменти забезпечення цифровізації в освіті, а відтак – адаптуватись до вимог сучасного освітнього простору. Натомість ринок освітніх послуг потребує кваліфікованих фахівців-педагогів, що володітимуть системою знань із можливостями їх реалізації в освітньо-цифровому просторі закладу освіти, а також фахівців, що будуть здатні до швидкої адаптації відповідно до технологічних змін й готовими до постійного самоудосконалення та самореалізації.

Доцільно зазначити, що зумовленість змін, спрямованих на забезпечення якості та конкурентоспроможності майбутніх педагогів визначається стратегічними завданнями системи освіти в умовах цифрової трансформації, що відображено у Законі України “Про освіту” (2017), у Законі України “Про вищу освіту” (2014), у Розпорядженні Кабінету Міністрів України “Деякі питання цифрової трансформації” (2021) та схвалених “Пріоритетних напрямках та завданнях (проектах) цифрової трансформації на період до 2023 р.”, у наказі Міністерства освіти і науки України “Про затвердження дорожньої карти з інтеграції науково-інноваційної системи України до європейського дослідницького простору” (2021), у проєкті “Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 р”. Відтак, одним із завдань системи освіти є підготовка науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти до співпраці в інформаційно-освітньому середовищі на умовах ефективної педагогічної взаємодії на основі прозорості та відкритості. Це дає підставу узагальнити, що зміст професійної підготовки майбутнього педагога повинен формувати фундаментальні та спеціальні знання, які допоможуть оволодіти методологією застосування цифрових технологій, інструментів, пристроїв з можливістю адаптації до ринкових перетворень на основі власної кваліфікації та професійної компетентності.

Ми розуміємо, що сьогодні педагог – це ментор, тьютор, модератор та фасилітатор освітнього процесу, що стає носієм компетентностей, сформованих в умовах формальної, неформальної, інформальної освіти. У сьогоднішніх умовах він має володіти компетентностями, що дають змогу володіти

ПОТЕНЦІАЛ ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗВО ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

високим рівнем інформаційно-цифрової компетентності, а це, зі свого боку, уможливить розв'язання завдань в умовах цифрового суспільства.

Під інформаційно-цифровою компетентністю наукові розуміють “здатності розуміти та використовувати інформацію в різних форматах від мережеских комп'ютерних джерел та включає навички розшифровки мультимедійних образів, звуків і тексту” (О. Сисоева, К. Гринчишина) [9, 356–358]. Натомість В. Калінін та Л. Калініна пропонують виокремити необхідні та достатні вміння інформаційно-цифрової компетентності, що дають можливість розробити “специфічні траєкторії навчання: знаходити необхідну інформацію, використовуючи інформаційні фільтри, схеми та таблиці для фіксації результатів; систематизувати й узагальнювати отриману інформацію; конструювати інформаційні бази з різних джерел, спираючись на вміння збирати та оцінювати факти та судження – з позиції достовірності, точності, достатності та аналізувати отриману інформацію; поповнювати індивідуальні знання, вміння та навички з доступних джерел та накопичувати власний банк знань за рахунок особистіснозначущої інформації; працювати з інформацією індивідуально; співпрацювати з іншими учнями під час роботи із запропонованими ІКТ; використовувати результати самостійного пошуку, аналізу і оцінки інформації для прийняття власних рішень; створювати власні джерела інформації, використовуючи сучасні технології” [4, 86–87].

Ми ж трактуємо поняття “інформаційно-цифрова компетентність” як сукупність знань, навичок, умінь і вмінь, необхідних для ефективного використання інформаційних і комунікаційних технологій для досягнення особистих, професійних та соціальних цілей у сучасному інформаційному суспільстві. Ця компетентність включає розуміння природи інформації, уміння ефективно її знаходити, оцінювати, обробляти, створювати та спілкуватися за допомогою ІКТ, мати інноваційне мислення.

Конкурентоздатний фахівець-педагог має володіти інноваційним мисленням, що допоможе сформувати складні навички розв'язування педагогічних проблем та упроваджувати сучасні активні методи навчання. А отже, новими спеціалізованими навичками, що дозволять суб'єкт-суб'єкту взаємодію, проєктування технології та їх реалізацію, виступають метанавички, тобто такі, які дають змогу майбутньому фахівцеві ефективно керувати власним навчанням та розвитком. Це не лише навички засвоєння конкретної інформації, але й уміння планувати, оцінювати та коригувати свій навчальний процес для досягнення поставлених цілей.

Доцільно зазначити, що у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, Криворізькому державному педагогічному університеті та Українському держав-

ному університеті імені Михайла Драгоманова реалізується цілий спектр цифрових технологій, зокрема в особистій практиці авторів для створення віртуального та фізичного контенту. До того ж, зазначені цифрові технології застосовуються на різних етапах діяльності – від лекційного, семінарського, практичного, лабораторного заняття до організації самостійної та науково-дослідницької роботи студентів.

Так, реалізація освітнього процесу відбувається за допомогою навчальної платформи Moodle, деякі викладачі також використовують сервіси Google Class. Для створення текстових даних, організації самостійної роботи, узагальнення вивченого матеріалу та підбиття підсумків застосовується Google Drive, що уможливує також зберігання інформації на серверах у хмарі. До Google Drive широко входять різні компоненти, зокрема Google Документи, Таблиці та Презентації, які уможливають спільне створення, редагування даних.

В умовах дистанційного навчання набув популярності сервіс LearningApps.org, за допомогою якого здійснюється перевірка знань та закріплення матеріалу. Також альтернативним сервісом слугує Wordwall.net, який здійснює інтеракцію між учасниками у вигляді ігор, кросвордів, вікторин, флеш-карток, встановлення відповідностей тощо. Цікавою також є ігрова платформа Kahoot, що уможливує створення, відтворення дидактичних ігор.

Унікальним інструментом для організації групової та колективної роботи чи здійснення рефлексії слугує сервіс MindMeister та Coggle. Ці сервіси надають змогу створювати інтелект-карти (ментальні карти), що створює можливість для узагальнення матеріалу, отримання зворотного зв'язку. Для створення онлайн-дошок та презентаційного контенту застосовуються сервіси Miro та Padlet. Також особливої уваги набувають сервіси для створення хмари слів – MentiMeters, Worditout.com. Також необхідно зазначити, що для створення презентаційного матеріалу, зокрема професійних резюме майбутніх педагогів, відеооглядів чи розробки віртуальних турів життя і творчості письменників та поетів застосовується сервіс Canva. Однак це не є вичерпною можливістю цього ресурсу.

Отже, під особливими умовами для реалізації такого спектру цифрових технологій у змісті підготовки майбутніх педагогів розуміємо наявність електронного контенту, забезпечення технологій електронної комунікації та колаборації. Необхідно зазначити, що така особлива увага до цих умов зростає в умовах організації змішаного та дистанційного навчання у ЗВО.

Зокрема, застосування цифрових технологій при підготовці майбутніх педагогів уможливує інтеграцію цих технологій у зміст навчальних програм у вигляді відеоуроків, інтерактивних вправ, онлайн-

ПОТЕНЦІАЛ ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗВО ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

курсів, вебсеінарів, що дозволяють розширити базу знань і поглибити навички у майбутніх педагогів. Наступним аспектом є забезпечення ефективності навчання шляхом використання відкритих освітніх ресурсів, платформ для спільної групової роботи над проєктами, онлайн-інструментів для оцінювання знань тощо. Ще одним аспектом (і найголовнішим) є розвиток цифрової компетентності у майбутніх педагогів, що включає не лише оволодіння конкретними інструментами, але й розвиток вмінь критично мислити щодо використання спектру технологій у навчальному процесі. Наступним стратегічним аспектом з перспективним розглядом виступає стимулювання у майбутніх педагогів розвитку інноваційного мислення і заохочення до інноваційних досліджень, що передбачає проведення дослідницьких проєктів, створення інноваційних програм навчання, підтримку студентських ініціатив у цифровій освіті тощо. Такий спектр цифрових технологій формують у майбутніх педагогів професійні компетентності та розвивають метанавички, що уможливує проєктування змісту та застосування різних технологій у межах відкритого освітнього середовища у професійно-педагогічній діяльності.

Висновки. Отже, зміст професійної підготовки майбутніх педагогів засобами цифрових технологій дає змогу реалізувати потенціал формування професійної компетентності (зокрема її складової – інформаційно-цифрової компетентності) майбутніх педагогів, що зумовлено гнучкістю процесу, де суб'єкти навчання можуть обирати час, місце, темп навчання; адаптивністю, що зумовлює урахування здатностей, потреб, запитів, стилів сприйняття; персоналізацію й індивідуалізацію; інтерактивність навчання. А невичерпність цифрових технологій дозволяє забезпечити цей процес, зокрема розширює можливості професійно-особистісного характеру майбутнього педагога з можливістю розвитку у нього інноваційного мислення, що є перспективною метою наявності останньої у сучасних фахівців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барліт О.О., Могілевська В.М., Сібіль О.І. Інформаційно-цифрова компетентність як інструмент вибудовування індивідуальної траєкторії професійного розвитку. *Електронне наукове фахове видання "Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету"*. 2022. № 13. С. 62–74.
2. Гуревич Р., Коношевський Л., Опушко Н. Цифровізація освіти сучасного суспільства: проблеми, досвід, перспективи. *Освітнологічний дискурс*. 2022. № 3–4 (38–39). С. 22–46.
3. Ісаєва О. Вектор реформування вищої освіти в умовах глобалізації. *Молодь і ринок*. 2021. № 7–8 (193–194). С. 29–32.
4. Калінін В.О., Калініна Л.В. Формування інформаційно-цифрової компетентності учнів старшої школи за-

собами іноземної мови як ключової компетентності Нової української школи. *Молодь і ринок*. 2018. № 9 (164). С. 85–90.

5. Лазаренко Н.І. Професійна підготовка вчителів у педагогічних університетах України в умовах євроінтеграції: монографія. Вінниця: ТОВ "Друк плюс", 2019. 365 с. URL: <https://library.vspu.net/jspui/bitstream/123456789/5281/1/Монографія.pdf>

6. Морзе Н., Буйницька О., Варченко-Троценко Л. Створення сучасного електронного навчального курсу в системі Moodle: навч. посіб. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький. 2016. 232 с.

7. Самойленко О.А., Міршук О.Є., Силенко Ю.В. Професійно-педагогічна підготовка фахівця у контексті сучасних реалій відкритого освітньо-наукового простору ЗВО. *Молодь і ринок*. 2023. № 5 (213). С. 83–89. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.282838> (дата звернення: 01.05.2024).

8. Силенко Ю., Романцова Я., Лисицька О., Гарбич Я. Інформаційне освітнє середовище як платформа реалізації інформаційно-комунікаційних технологій у ЗВО. *Молодь і ринок*. 2023. № 6–7 (214–215). С. 60–68. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.287944> (дата звернення: 01.05.2024).

9. Сисоева О.А., Гринчишина К.А. Формування цифрової інформаційної компетентності у майбутніх вчителів технологій засобами мультимедіа. *Актуальні проблеми математики, фізики і технологічної освіти*: зб. наук. пр. Вінниця, 2010. Вип. 7. С. 356–358.

REFERENCES

1. Barlit, O.O., Mohilevska, V.M. & Sibil, O.I. (2022). Informatsiino-tyfrova kompetentnist yak instrument vybudovuvannya indyvidualnoi traiektorii profesiinoho rozvytku [Information and digital competence as a tool for building an individual trajectory of professional development]. *Electronic scientific publication "Open educational e-environment of a modern university"*, No. (13), pp. 62–74. [in Ukrainian].
2. Hurevych, R., Konoshevskiy, L. & Opushko, N. (2022). Tsyfrovizatsiia osvity suchasnoho suspilstva: problemy, dosvid, perspektyvy [Digitization of education in modern society: problems, experience, prospects]. *Educational discourse*, No. 3–4 (38–39), pp. 22–46. [in Ukrainian].
3. Isaieva, O. (2021). Vektor reformuvannya vyshchoi osvity v umovakh hlobalizatsii [The vector of higher education reform in the conditions of globalization]. *Youth & market. Monthly scientific and pedagogical magazine*. Drohobych, No. 7–8 (193–194), pp. 29–32. [in Ukrainian].
4. Kalinin, V.O. & Kalinina, L.V. (2018). Formuvannya informatsiino-tyfrovoi kompetentnosti uchniv starshoi shkoly zasobamy inozemnoi movy yak kliuchovoi kompetentnosti Novoi ukrainskoi shkoly [Formation of informational and digital competence of high school students by means of a foreign language as a key competence of the New Ukrainian School]. *Youth & market. Monthly scientific and pedagogical magazine*. Drohobych, No. 9 (164), pp. 85–90. [in Ukrainian].
5. Lazarenko, N.I. (2019). Profesiina pidhotovka vchyteliv u pedahohichnykh universytetakh Ukrainy v umovakh yevrointehratsii: monohrafiia [Professional training of teachers in pedagogical universities of Ukraine in the conditions of European integration: monograph]. Vinnytsia, 365 p. Available at: <https://library.vspu.net/jspui/bitstream/123456789/5281/1/Монографія.pdf> [in Ukrainian].

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ

6. Morze, N., Buinytska, O. & Varchenko-Trotsenko, L. (2016). Stvorennia suchasnoho elektronnoho navchalnoho kursu v systemi Moodle [Creation of a modern e-learning course in the Moodle system]. *Education manual*. Kamianets-Podilskyi, 232 p. [in Ukrainian].

7. Samoilenko, O.A., Mirshuk, O.E. & Sylenko, Yu.V. (2023). Profesiino-pedahohichna pidhotovka fakhivtsia u konteksti suchasnykh realii vidkrytoho osvitho-naukovoho prostoru ZVO [Professional and pedagogical training of a specialist in the context of modern realities of the open educational and scientific space of higher education institutions]. *Youth & market*. Monthly scientific and pedagogical magazine. Drohobych, No. 5 (213), pp. 83–89. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.282838> (Accessed 01 May 2024) [in Ukrainian].

8. Sylenko, Yu., Romantsova, Ya., Lysytska, O. & Garbych, Ya. (2023). Informatsiine osvithne seredovyshe yak

platforma realizatsii informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u ZVO [Informational educational environment as a platform for the implementation of information and communication technologies in higher education institutions]. *Youth & market*. Monthly scientific and pedagogical magazine. Drohobych, No. 6–7 (214–215), pp. 60–68. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.287944> (Accessed 01 May 2024) [in Ukrainian].

9. Sysoieva, O.A. & Hrynchyshyna, K.A. (2010). Formuvannia tsyfrovoi informatsiinoi kompetentnosti u maibutnikh vchyteliv tekhnolohii zasobamy multymedia [Formation of digital information competence in future technology teachers by means of multimedia]. *Actual problems of mathematics, physics and technological education: coll. of science*. Vinnytsia, No. 7, pp. 356–358. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 01.05.2024

УДК 378.147

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.304716>

Оксана Карабін, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри інформатики та методики її навчання
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ

У статті розглянуто проблему розвитку критичного мислення майбутніх учителів інформатики. З'ясовано, що із урахуванням пріоритетів модернізації освіти, національних концептуальних ідей передового педагогічного досвіду критичне мислення майбутніх учителів інформатики виступає індикатором розвитку суб'єктів освіти, базисом інтелектуальної майстерності педагога. Обґрунтовано та розкрито теоретико-методологічні засади розвитку критичного мислення майбутніх учителів інформатики. Визначено, що процес розвитку критичного мислення майбутніх учителів інформатики зініційований взаємодією теоретичних і методологічних засад із урахуванням філософії освіти, наукових теорій та підходів, фундаментальних педагогічних явищ і принципів, освітніх процесів і практичних основ професійної підготовки майбутніх учителів інформатики.

Ключові слова: заклад вищої освіти; фахова підготовка; освітній процес; розвиток критичного мислення; критичне мислення; майбутні учителі інформатики.

Літ. 14.

Oksana Karabin, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor, Associate Professor of the
Computer Science and Methods of its Teaching Department,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF THE DEVELOPMENT OF CRITICAL THINKING OF FUTURE IT TEACHERS

The article deals with the problem of developing critical thinking of future informatics teachers. It was analyzed that the development of critical thinking of future informatics teachers is an important component of strengthening professional skills and expertise. It is noted that the acquisition of critical thinking for a modern teacher brings improvement of intellectual and creative abilities, creative competencies for professional activity. It was determined that, taking into account the priorities of education modernization, national conceptual ideas of advanced pedagogical experience, the critical thinking of future informatics teachers acts as an indicator of the development of subjects of education, the basis of intellectual mastery of analysis, evaluation, interpretation, explanation, formulation of conclusions, self-development and self-regulation. The ability to think critically causes subjects of education to use scientific analysis on a methodological basis, to show expertise and professional competence. Acquiring the ability to think critically by future computer science teachers is a valuable tool for analyzing things and events based on a research approach, thorough explanation and evaluation of judgments, taking into account interpretations, formulating conclusions based on conceptual considerations. It has been analyzed that the theoretical foundations of the development of critical thinking of future teachers of computer science substantiate the philosophy of pedagogical education, establish the general scientific theoretical provisions of prospective trends in the professional development of future teachers, deepen the scientific foundations of knowledge of the world, take into account